

Nederlandse tekst (titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973)

RAAD VAN STATE, AFDELING ADMINISTRATIE

A R R E S T

Nr. 170.895 van 7 mei 2007

G./A.181.279/VI-17.379

Gemeenteraadsverkiezing te SINT-PIETERS-WOLUWE
Verkiezingsuitgaven

DE RAAD VAN STATE, VIe KAMER,

Gezien het op 23 februari 2007 ingediende verzoekschrift, waarbij Jacques VANDENHAUTE "de beslissing van het Rechtscollege van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest d.d. 19 februari 2007, waarbij [hij] vervallen wordt verklaard van zijn mandaat van gemeenteraadslid" aanvecht vóór de Raad van State met het oog op de vernietiging ervan;

Gezien de memorie van antwoord ingediend door Emmanuel DEGREZ en Agnès DEGOUY, belanghebbende partijen;

Gezien het administratief dossier ingediend door het Rechtscollege van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;

Gezien het in het Belgisch Staatsblad van 1 maart 2007 bekendgemaakte bericht dat voorgeschreven is bij artikel 5 van het koninklijk besluit van 15 juli 1956, gewijzigd bij het koninklijk besluit van 16 september 1982;

Gezien het verslag van de heer NEURAY, eerste auditeur-afdelingshoofd bij de Raad van State;

Gelet op de beschikking van 4 april 2007, waarbij wordt bepaald dat de zaak voorkomt op de terechtzitting van 25 april 2007, om 09.30 uur;

Gelet op de kennisgeving, aan de partijen, van de beschikking tot bepaling van de rechtsdag en van het verslag;

Gehoord het verslag van mevr. WILLOT-THOMAS, kamervoorzitter;

Gehoord de opmerkingen van Mr. Frédéric GOSSELIN, advocaat, die voor verzoeker verschijnt, en van Mr. Philippe LEVERT en Mr. Barbara TRACHTE, advocaten, die voor de belanghebbende partijen verschijnen;

Gehoord het advies van de heer NEURAY, eerste auditeur-afdelingshoofd;

Gelet op titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

Overwegende dat de volgende feiten dienstig zijn voor het onderzoek van de zaak:

1. Tijdens de gemeenteraadsverkiezing van 8 oktober 2006 te Sint-Pieters-Woluwe is verzoeker, Jacques VANDENHAUTE, lijsttrekker, tot gemeenteraadslid verkozen en heeft hij, volgens het verzoekschrift, "het beste resultaat van alle kandidaten behaald". Bij beslissing van 24 november 2006 van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering is hij benoemd tot burgemeester.

2. Op 22 november 2006 hebben Emmanuel DEGREZ, verkozen gemeenteraadslid, en Agnès DEGOUY, candidate bij de verkiezing, bij het Rechtscollege van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een beroep ingesteld op grond van artikel 3, §§ 1 en 2, van de wet van 7 juli 1994 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezing van de provincieraden, de gemeenteraden en de districtsraden en voor de rechtstreekse verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn, en op grond van artikel 74, § 2, van het Brussels gemeentelijk kieswetboek wegens, "enerzijds, overschrijding van de toegestane verkiezingsuitgaven door de Lijst van de burgemeester en door verscheidene kandidaten daarvan bij de gemeenteraadsverkiezing van Sint-Pieters-Woluwe op 8 oktober 2006, en anderzijds het uitdelen van geschenken of gadgets gedurende de periode van de verkiezingen". De bezwaarindieners hebben

gevorderd dat de Lijst van de burgemeester en de kandidaten die ze opsommen, onder wie verzoeker, bestraft zouden worden met de straffen voorgeschreven in artikel 74bis, § 2, van het genoemde wetboek.

3. Bij een besluit van 19 februari 2007 heeft het Rechtscollege het volgende beslist:

" Artikel 1: Het bezwaar is ontvankelijk.
Artikel 2: Aan de partijen wordt akte verleend van de afstand van het bezwaar gericht tegen mevr. Caroline PERSOONS.
Artikel 3: Het bezwaar gericht tegen de heer Jacques VANDENHAUTE is gegrond. De heer Jacques VANDENHAUTE wordt vervallen verklaard van zijn mandaat van gemeenteraadslid.
Artikel 4: Het bezwaar gericht tegen de heer Willem DRAPS is gegrond. De heer Willem DRAPS wordt evenwel niet vervallen verklaard van zijn mandaat van gemeenteraadslid.
Artikel 5: Het bezwaar gericht tegen de heer Jean-Claude LAES is niet gegrond.
Artikel 6: De overige tussenkommende partijen worden buiten de zaak gesteld (...)"

De beslissing is op 19 februari 2007 ter kennis van de bezwaarindienende en van de tussenkommende partijen gebracht.

Overwegende dat in de aanhef van de bestreden beslissing verwezen wordt naar "artikel 104bis van de provinciewet en het koninklijk uitvoeringsbesluit ervan d.d. 17 september 1987 betreffende de procedure voor de bestendige deputatie in de gevallen waarin deze een rechtsprekende taak vervult"; dat het Rechtscollege, dat op 22 november 2006 omtrent het bezwaar is geadieerd, zich op 19 februari 2007 heeft uitgesproken; dat het Rechtscollege, wat betreft de termijn waarbinnen het zich moest uitspreken, als antwoord op de memorie van wederantwoord die inzonderheid door verzoeker op 11 januari 2007 was ingediend, rekening houdend met een omstandige en met argumenten onderbouwde motivering die de belanghebbende partijen in hun memorie van antwoord geven, geoordeeld heeft dat, in tegenstelling tot wat betoogd werd in de memorie van wederantwoord, het vierde lid van artikel 75, § 1, van het voornoemde wetboek, volgens hetwelk het college binnen dertig dagen na het bezwaar uitspraak moet doen, en het vijfde lid van dezelfde bepaling, volgens hetwelk het bezwaar als afgewezen moet worden beschouwd indien binnen die termijn geen beslissing genomen is, niet van toepassing waren op het beroep waaromtrent het geadieerd was en dat "de termijn van 90 dagen te rekenen vanaf de ontvangst van het bezwaar, bepaald in artikel 6 van het koninklijk besluit van 17 september 1987, in casu van toepassing blijft";

Overwegende dat verzoeker, net als vóór het Rechtscollege, in hoofddorde de onbevoegdheid *ratione temporis* van dit college aanvoert; dat hij uiteenzet dat luidens artikel 75, § 1, eerste lid, van het wetboek "het Rechtscollege (...) uitspraak (doet) over de bezwaren" en het daarbij zowel om de bezwaren met het oog op de nietigverklaring van de verkiezing gaat als om de bezwaren ingediend op grond van de voornoemde wet van 7 juli 1994; dat verzoeker vaststelt dat de termijn om bij het Rechtscollege een bezwaar in te dienen tegen de verkiezing, als gevolg van twee ordonnanties van respectievelijk 20 juli 2006 en 20 oktober 2006 tot wijziging, onder meer, van artikel 74 van het Brussels gemeentelijk kieswetboek, bepaald is op tien dagen, terwijl dat voordien veertig dagen was, en de termijn om een bezwaar in te dienen op grond van de wet van 7 juli 1994, op vijfenveertig dagen, terwijl deze vroeger veertig dagen bedroeg; dat hij aanvoert dat dat onderscheid evenwel geenszins terug te vinden is in artikel 75, § 1, van hetzelfde wetboek, dat, wanneer het gaat om de termijn waarover het college beschikt om zich over de bezwaren uit te spreken, slechts één termijn vermeldt, namelijk dertig dagen, die niet gewijzigd is door de twee voornoemde ordonnanties; dat verzoeker voorts stelt dat uit de parlementaire voorbereiding van de wet van 7 juli 1994 duidelijk blijkt dat de wetgever geen onderscheid heeft willen maken tussen de twee bezwaarprocedures wat betreft de termijn waarbinnen het Rechtscollege zich moet uitspreken; dat verzoeker aanvoert dat het Rechtscollege ten onrechte het koninklijk besluit van 17 september 1987 heeft toegepast wat betreft de termijn waarbinnen het zich moest uitspreken, en dat overeenkomstig artikel 159 van de Grondwet, niet de termijn van negentig dagen waarin dat besluit voorziet in aanmerking genomen moest worden, maar de termijn van dertig dagen bepaald in artikel 75, § 1, vierde lid, van het kieswetboek; dat verzoeker zich voorts beroept op artikel 75, § 1, vijfde lid, van het kieswetboek, waaruit blijkt dat, indien geen beslissing is genomen binnen dertig dagen "het bezwaar als verworpen (wordt) beschouwd en (...) de uitslag van de verkiezing, zoals hij door het hoofdstembureau is afgekondigd, definitief (is)"; dat hij aanvoert dat uit die bepaling volgt dat de termijn van dertig dagen waarover het Rechtscollege beschikt om zich uit te spreken, geen termijn van orde was, maar een dwingende termijn, van openbare orde, en dat de uitslag van de verkiezing en zijn mandaat als gemeenteraadslid bijgevolg "wettelijk definitief zijn sedert 23 december 2006, vermits het Rechtscollege zich niet binnen de gestelde termijn heeft uitgesproken"; dat verzoeker besluit dat "de Raad van State enerzijds alleen kan vaststellen dat het Rechtscollege zijn beslissing heeft genomen na afloop van de termijn waarover het beschikte en de in casu bestreden beslissing alleen kan vernietigen, en anderzijds alleen voor recht kan zeggen dat de verkiezing in

Sint-Pieters-Woluwe sedert 23 december 2006 wettelijk definitief is geworden, zodat [zijn] mandaat als gemeenteraadslid dat sedert die datum ook is";

Overwegende dat verzoeker uiteenzet dat "indien, per impossible, de Raad van State ervan uit zou gaan dat [zijn] mandaat als gemeenteraadslid niet definitief is geworden sedert 23 december 2006, vastgesteld zou moeten worden dat de interpretatie van artikel 75 zoals voorgesteld door het Rechtscollege, en veronderstellenderwijs overgenomen door de Raad van State, een verschil in behandeling zou doen ontstaan tussen de kandidaten bij de gemeenteraadsverkiezingen naargelang tegen hun verkiezing een bezwaar is ingediend met het oog op de nietigverklaring ervan dan wel een bezwaar dat ertoe strekt de betrokkene van zijn mandaat vervallen te laten verklaren"; dat hij preciseert dat "in het eerste geval het gemeenteraadslid in ieder geval kan rekenen op een beslissing binnen dertig dagen na het indienen van het bezwaar, terwijl hij in het tweede geval 90 dagen zou moeten wachten, met alle gevolgen van dien, niet alleen voor zijn persoonlijke situatie, maar ook voor de rechtszekerheid, gezien alle handelingen die hij kan stellen in het kader van zijn ambt als gekozene"; dat verzoeker vraagt dat aan het Arbitragehof de volgende prejudiciële vraag wordt gesteld:

" Schendt artikel 75 van het Brussels gemeentelijk kieswetboek, dat uitdrukkelijk voorschrijft dat het Rechtscollege zich bij geschillen inzake gemeenteraadsverkiezingen binnen 30 dagen na het indienen van het bezwaar moet uitspreken, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, indien het zo moet worden geïnterpreteerd dat het bepaalt dat die termijn van 30 dagen enkel van toepassing is op de bezwaren die de nietigverklaring van de verkiezing beogen, terwijl die termijn van 30 dagen voor de bezwaren die strekken tot de ontneming van het mandaat de reglementaire termijn van 90 dagen zou worden, waardoor aldus een ongeoorloofd verschil in behandeling in het leven wordt geroepen onder de verkozen gemeenteraadsleden naargelang tegen hun mandaat een vordering tot nietigverklaring wordt ingesteld dan wel een vordering tot vervallenverklaring?";

Overwegende dat de belanghebbenden in de memorie van antwoord aanvoeren dat uit artikel 74 van het kieswetboek, zoals gewijzigd bij de ordonnanties van 20 juli en 20 oktober 2006 "duidelijk" blijkt dat de Brusselse wetgever een onderscheid heeft willen maken tussen de bezwaren in verband met de geldigverklaring van de verkiezingen, die binnen tien dagen na de datum van het proces-verbaal van de verkiezing moeten worden ingediend, en de bezwaren die steunen op de wetgeving inzake de beperking van de verkiezingsuitgaven, waarvoor een termijn van vijfenveertig dagen, te rekenen vanaf de datum van de verkiezingen, begint te lopen, aangezien hij de niet-verlengbare termijn van veertig dagen waarin

de federale wetgever voor die twee bezwaren had voorzien toen hij artikel 74 van de gemeentekieswet bij de wet van 7 juli 1994 gewijzigd heeft, door die twee onderscheiden termijnen vervangen heeft; dat de belanghebbenden uiteenzetten dat de ordonnantie van 20 juli 2006, waarbij artikel 75, § 2, derde lid, van het kieswetboek wordt gewijzigd, bovendien de termijn waarbinnen de uitslag van de verkiezing, wanneer er geen bezwaar is ingediend tegen de verkiezing, definitief wordt, van vijfenzeventig dagen teruggebracht heeft op vijfenveertig dagen, en bepaald heeft dat de gemeenteraad "binnen 7 dagen te rekenen vanaf 1 december" wordt geïnstalleerd; dat de belanghebbenden aanvoeren dat uit het bovenstaande volgt dat de Brusselse wetgever een onderscheid heeft willen maken tussen de geschillen inzake verkiezingen en de geschillen inzake de vervallenverklaring van een mandaat en "gewenst heeft dat het Rechtscollege eerst de ene soort geschillen en daarna de andere soort geschillen kon behandelen, waarbij de eerste binnen beperkte termijnen behandeld moest worden, en de tweede na de geldigverklaring van de verkiezingen kon worden behandeld"; dat de belanghebbenden een argument ontleenen aan artikel 75, § 1, van het kieswetboek en uiteenzetten dat weliswaar niet betwist kan worden dat deze bepaling overeenkomstig het eerste lid ervan zowel op de geschillen inzake verkiezingen als op geschillen inzake verkiezingsuitgaven van toepassing is, maar ze alleen op de laatstgenoemde soort geschillen van toepassing kan zijn indien ze daarmee verenigbaar is, dat inzonderheid het derde lid, dat betrekking heeft op de controle van de stembiljetten, en vooral het vijfde lid, dat bepaalt dat indien de aan het Rechtscollege toebedeelde termijn overschreden wordt, het bezwaar afgewezen wordt, niet verenigbaar zijn met de geschillenregeling inzake verkiezingsuitgaven; dat de belanghebbenden aanvoeren dat de sanctie waarin het voornoemde vijfde lid voorziet, die erin bestaat dat de uitslag zoals die door het hoofdbureau is afgekondigd, definitief wordt, slechts relevant is voor het verkiezingscontentieux, aangezien de sanctie verbonden aan de geschillen inzake verkiezingsuitgaven erin bestaat dat de gekozene van zijn mandaat vervallen wordt verklaard, en daaruit besloten moet worden dat, aangezien het vijfde lid terzake niet van toepassing is, het Rechtscollege ook na de termijn van dertig dagen bepaald in het vierde lid van artikel 75, § 1, nog bevoegd was; dat de belanghebbenden de wijzigingen die bij de twee ordonnanties van respectievelijk 20 juli en 20 oktober 2006 in het kieswetboek zijn aangebracht, in herinnering brengen, en stellen dat de voornoemde termijn van 30 dagen logisch is in het licht van de termijn van tien dagen waarin is voorzien voor het indienen van een bezwaar tegen de verkiezing, en in het licht van die van 45 dagen bepaald voor het definitief worden van de verkiezing, maar dat die logica er niet meer is bij geschillen omtrent verkiezingsuitgaven, aangezien de termijn om een bezwaar in te dienen in dat soort

geschillen, die los staan van de verkiezingsgeschillen, vijfenveertig dagen bedraagt, en de afhandeling van dat contentieux probleemloos voortgezet kan worden na de termijn waarbinnen de verkiezing definitief wordt, en niet belet dat de verkiezing definitief wordt noch dat de gemeenteraad geïnstalleerd wordt, aangezien de procedure enkel kan leiden tot de ongeldigverklaring van het mandaat van een verkozen gemeenteraadslid; dat de belanghebbenden besluiten dat de termijn van dertig dagen bepaald in artikel 75, § 1, vierde lid, van het wetboek, enkel betrekking heeft op de beroepen waarbij de geldigheid van de verkiezingen wordt aangevochten, en het Rechtscollege terecht met toepassing van de procedure bepaald in artikel 104bis van de provinciewet en in het koninklijk besluit van 17 september 1987 geoordeeld heeft dat het over een termijn van negentig dagen beschikte om een uitspraak te doen;

Overwegende dat de Raad van State, wanneer hij uitspraak doet in verkiezingszaken met toepassing van artikel 16, 1/, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, volle rechtsmacht heeft en geen cassatiebevoegdheid; dat het niet aan hem staat na te gaan of de procedure die vóór het Rechtscollege is gevoerd regelmatig is verlopen; dat met de vraag of artikel 75, § 1, vierde en vijfde lid, van het Brussels gemeentelijk kieswetboek van toepassing is op het beroep dat door de belanghebbenden bij het Rechtscollege is ingesteld, de bevoegdheid hiervan om uitspraak te doen na de termijn van dertig dagen bepaald in artikel 75, § 1, vierde lid, evenwel ter discussie wordt gesteld; dat die vraag onderzocht moet worden;

Overwegende dat de artikelen 74 en 75 van de gemeentekieswet, op de aanpassingswijzigingen na, ongewijzigd opgenomen zijn in het Brussels gemeentelijk kieswetboek dat voortkomt uit de ordonnantie van 16 februari 2006 houdende wijziging van de gemeentekieswet; dat in artikel 2 van een ordonnantie van 20 juli 2006 tot wijziging van de nieuwe gemeentewet en van het Brussels gemeentekieswetboek, dat artikel 2, eerste lid, van de Nieuwe Gemeentewet wijzigt, inzonderheid bepaald is dat de gemeenteraadsliden gekozen zijn vanaf 1 december na hun verkiezing en ze geïnstalleerd worden tijdens de vergadering van de gemeenteraad die plaatsheeft binnen 7 dagen te rekenen vanaf 1 december; dat bij artikel 6 van de ordonnantie artikel 74, § 1, van het voornoemde wetboek gewijzigd is, doordat daarbij de termijn om een bezwaar in te dienen tegen de verkiezing, die 40 dagen bedroeg, teruggebracht is tot 10 dagen; dat bij artikel 7 van de ordonnantie artikel 75, § 2, van het voornoemde wetboek gewijzigd is, doordat daarbij de termijn waarbinnen, bij ontstentenis van een bezwaar tegen de verkiezing, de uitslag zoals die is afgekondigd door het hoofdstembureau, definitief wordt, een termijn die

voordien 75 dagen bedroeg, teruggebracht wordt tot 45 dagen; dat bij een ordonnantie van 20 oktober 2006 tot wijziging van artikel 74, § 2, van het Brussels gemeentelijk kieswetboek de termijn om een bezwaar in te dienen op grond van de wet van 7 juli 1994, vastgesteld is op 45 dagen; dat de voornoemde ordonnantie uitwerking heeft gehad op 8 oktober 2006; dat de artikelen 74 en 75 van het wetboek bijgevolg als volgt luiden:

" Art. 74. § 1. In dit wetboek wordt verstaan onder "Rechtscollege", het college zoals bedoeld in artikel 83quinquies, § 2, van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen.

Alleen de kandidaten zijn gerechtigd bij het Rechtscollege tegen de verkiezing bezwaar in te brengen.

Elk bezwaar moet, op straffe van verval, schriftelijk worden ingediend binnen tien dagen te rekenen van de dagtekening van het proces-verbaal en de identiteit en de woonplaats van de bezwaarde vermelden.

Het wordt overhandigd aan de secretaris van het Rechtscollege of ter post aangetekend verzonden.

De ambtenaar aan wie het bezwaarschrift wordt overhandigd is verplicht een ontvangstbewijs af te geven.

Het is op straffe van gevangenis van één maand tot twee jaar verboden dit ontvangstbewijs te antedateren.

§ 2. Een bezwaar dat steunt op een overtreding van artikelen 3, §§ 1 en 2, of 7 van de wet van 7 juli 1994 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezing van de provincieraden en de gemeenteraden en de districtsraden en voor de rechtstreekse verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn of van artikel 23, § 2, wordt ingediend bij het rechtscollege binnen vijfenveertig dagen na de datum van de verkiezingen.

§ 3. Een ieder die een bezwaar heeft ingediend dat ongegrond blijkt en waarvan vaststaat dat het is ingediend met het oogmerk om te schaden wordt gestraft met een geldboete van 250 tot 2 500 euro.

Een nieuwe termijn van vijftien dagen wordt geopend met ingang van de uitspraak van de definitieve veroordeling gesteund op een klacht, ingediend op grond van artikel 12 van 7 juli 1994 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezing van de provincieraden en de gemeenteraden en de districtsraden en voor de rechtstreekse verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn.

Art. 75. § 1. Het Rechtscollege doet uitspraak over de bezwaren.

De uiteenzetting van de zaak door een lid van het Rechtscollege en de uitspraak van de beslissing geschieden in openbare vergadering. De beslissing is met redenen omkleed en vermeldt de naam van de verslaggever en de namen van de aanwezige leden, alles op straffe van nietigheid.

De stembiljetten mogen alleen worden onderzocht wanneer de krachtens artikel 23 aangewezen getuigen tegenwoordig of althans behoorlijk opgeroepen zijn; de omslagen die de stembiljetten bevatten, worden opnieuw verzegeld in hun bijzijn en door hun toedoen.

Het Rechtscollege doet uitspraak binnen dertig dagen na de indiening van het bezwaar.

Indien binnen deze termijn geen uitspraak is gedaan, wordt het bezwaar als verworpen beschouwd en is de uitslag van de verkiezing, zoals hij door het hoofdstembureau is afgekondigd, definitief, onverminderd de toepassing van artikel 74, § 3.

§ 2. Het Rechtscollege kan de verkiezing alleen ongeldig verklaren op grond van een bezwaar.

Bij ontstentenis van bezwaren gaat het Rechtscollege alleen de juistheid na van de zetelverdeling tussen de lijsten en van de rangorde waarin de raadsleden en de opvolgers gekozen zijn verklaard. [Het] wijzigt, in voorkomend geval, ambtshalve de zetelverdeling en de rangorde.

Onverminderd de toepassing van artikel 74, § 3, wordt de uitslag van de verkiezing, zoals hij door het hoofdstembureau is afgekondigd, definitief vijfenveertig dagen na de dag van de verkiezingen.

§ 3. Wanneer [het] een beslissing neemt met toepassing van de paragrafen 1 en 2, doet het Rechtscollege uitspraak als administratief rechtscollege, ongeacht of [hierbij] bezwaar is ingediend of niet.";

Overwegende dat de wet van 7 juli 1994, waarbij de controle op de verkiezingsuitgaven geregeld wordt, meer bepaald voor de gemeenteraadsverkiezingen, bepaalt dat een gekozene, na een klacht, zowel door de bestendige deputatie of het college bedoeld in artikel 83quinquies, § 2, van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse Instellingen, als door de Raad van State van zijn mandaat vervallen kan worden verklaard in geval van schending van artikel 3, § 1 of § 2 naargelang van het geval, of van artikel 7; dat de voornoemde wet van 7 juli 1994, artikel 74, tweede lid, van de gemeentekieswet gewijzigd heeft door de termijn om een bezwaar in te dienen tegen de verkiezing van 10 op 40 dagen te brengen; dat ze in hetzelfde artikel 74 een § 2 heeft ingevoegd waarbij de termijn om een bezwaar in te dienen op grond van schending van artikel 3, §§1 en 2, of van artikel 7 ervan, bij verwijzing naar § 1, ook op 40 dagen wordt vastgesteld; dat dezelfde wet in het voornoemde artikel 74 een § 3 heeft ingevoegd, dat onder meer bepaalt dat een nieuwe termijn van vijftien dagen begint te lopen om een bezwaar in te dienen op grond van schending van de voornoemde artikelen met ingang van de definitieve veroordeling als gevolg van een klacht ingediend op grond van artikel 12 ervan; dat de voornoemde wet in artikel 74bis van de gemeentekieswet een § 2 heeft toegevoegd, die de gevallen bepaalt waarin een

gekozene van zijn mandaat vervallen kan worden verklaard, en een § 3 naar luid waarvan het gemeenteraadslid dat van zijn mandaat vervallen is verklaard binnen de gemeenteraad vervangen wordt door de eerste opvolger van de lijst waarop hij gekozen was; dat de voornoemde wet van 7 juli 1994 slechts enkele wijzigingen aangebracht heeft in artikel 75 van de gemeentekieswet; dat in § 1, vierde lid, betreffende de termijn van dertig dagen waarbinnen de bestendige deputatie zich over de bezwaren moet uitspreken, het tijdstip waarop die termijn begint te lopen, dat de dag van de verkiezing was, vervangen is door het tijdstip waarop het bezwaar is ingediend, en de zin waarbij de bestendige deputatie de mogelijkheid kreeg de termijn met vijftien dagen te verlengen, geschrapt is; dat aan het einde van het vijfde lid, dat bepaalt dat het bezwaar als afgewezen wordt beschouwd indien geen beslissing is genomen binnen de voornoemde termijn, de woorden "onverminderd de toepassing van artikel 74, § 3" zijn toegevoegd; dat in § 2 betreffende de ambtshalve controle van de verkiezing door de bestendige deputatie bij ontstentenis van een bezwaar tegen de verkiezing, een als volgt luidend derde lid is ingevoegd tot vervanging van de bestaande bepaling: "Onverminderd de toepassing van artikel 74, § 3, is de uitslag van de verkiezing, zoals hij door het hoofdstembureau is afgekondigd definitief vijfenzeventig dagen na de dag van de verkiezingen".

Overwegende dat, wanneer de wetgever de werkingssfeer van een bestaande wet uitbreidt, de bepalingen daarvan gelden voor de nieuwe gevallen die worden beoogd, tenzij de wetgever iets anders heeft bepaald of er sprake is van kennelijke onverenigbaarheid; dat artikel 75 van de gemeentekieswet, waarvan § 1, eerste lid, bepaalt dat "de bestendige deputatie (...) uitspraak (doet) over de bezwaren", bijgevolg in principe zowel op de bezwaren tegen de verkiezing, als op de bezwaren die steunen op de wet van 7 juli 1994 van toepassing is; dat het derde lid van dezelfde bepaling betreffende de controle van de stembiljetten weliswaar enkel betrekking kan hebben op de bezwaren tegen de verkiezing; dat daaruit evenwel niet volgt dat het vierde en het vijfde lid alleen op die bezwaren van toepassing zouden zijn;

Overwegende dat het verslag aan de Kamer van volksvertegenwoordigers, dat de goedkeuring van de wet van 7 juli 1994 is voorafgegaan, de volgende passage bevat:

" De heer Vande Lanotte legt uit dat het huidige artikel 74 van de gemeentekieswet bepaalt dat binnen de tien dagen bij de bestendige deputatie bezwaar kan worden ingediend tegen de geldigheid van de gemeenteraadsverkiezingen.

De deputatie moet zich hierover binnen de 45 dagen uitspreken. Beroep bij de Raad van State is mogelijk binnen de tien dagen na de uitspraak van de deputatie. De Raad van State beschikt vervolgens over twee maanden om een beslissing te nemen.

Aangezien die procedure opschortend is kan de gemeenteraad tijdens die procedure niet worden geïnstalleerd.

In de praktijk blijkt dat die procedure nogal eens wordt gebruikt om een mogelijke coalitie te breken.

Artikel 27 van onderhavig wetsvoorstel voert nu een tweede bezwaarschriftenprocedure in, namelijk de procedure voor het bezwaar tegen een kandidaat die de regels voor de verkiezingsuitgaven heeft overtreden.

Dergelijk bezwaar moet binnen de 45 dagen na de datum van de verkiezingen bij de bestendige deputatie worden ingediend.

Tegen de beslissingen van de bestendige deputatie kan eveneens bij de Raad van State beroep worden ingesteld.

Ook die procedure is opschortend.

Gelet op de moeilijkheden die in het verleden bij de toepassing van de artikelen 74 en volgende van de gemeentekieswet zijn gebleken, moet volgens de heer Vande Lanotte voor een andere oplossing worden geopteerd.

Volgende procedure wordt voorgesteld:

- 1/ de termijn om bezwaarschriften in te dienen wordt voor de twee procedures uniform vastgesteld op 40 dagen. Dit is de strekking van amendement nr. 57 van de heer Vande Lanotte c.s. (Stuk nr. 1386/5).
- 2/ de bestendige deputatie zal vervolgens over 30 dagen beschikken om zich uit te spreken. Deze procedure is opschortend (zie amendement nr. 58 van de heer Vande Lanotte c.s. tot wijziging van artikel 29 van het wetsvoorstel);
- 3/ [ten slotte] is beroep mogelijk bij de Raad van State dat echter niet opschortend is op voorwaarde dat de deputatie de verkiezingen niet heeft vernietigd of de zetelverdeling niet heeft gewijzigd (zie de amendementen nrs. 59 tot 61 van de heer Vande Lanotte c.s. strekkend tot invoeging van de artikelen 29*bis* tot 29*quater*).

De heer Vande Lanotte is van oordeel dat deze regeling moet vermijden dat klachten worden ingediend enkel en alleen om de installatie van de gemeenteraad te verhinderen."

(Verslag namens de Commissie voor de Binnenlandse Zaken, de Algemene Zaken en het Openbaar Ambt, Gedr. St. Kamer, gewone zitting 1993-1994, nr. 1386/7, blz. 42 en 43);

Overwegende dat blijkt dat de wetgever met de wijzigingen die hij onder meer in de artikelen 74 en 75 van de gemeentekieswet heeft aangebracht, een eenvormige regeling tot stand heeft willen brengen voor de bezwaren tegen de verkiezing en de bezwaren die steunen op schending van de wet van 7 juli 1994, zodat laatstgenoemde bezwaren vóór het verstrijken van de termijn vastgesteld in artikel 75, § 2, derde lid, voor de geldigverklaring van de verkiezingen, door de bestendige deputatie behandeld worden, en het provinciaal rechtscollege zich bijgevolg kan uitspreken over de vervallenverklaring van het mandaat van een verkozen gemeenteraadslid en de verkiezing geldig kan verklaren; dat met recht besloten kan worden dat volgens de regeling van de wet van 7 juli 1994, het vierde en het vijfde lid van artikel 75, § 1, zowel op de bezwaren tegen de verkiezing als op de bezwaren die steunen op schending van de wet van 7 juli 1994 van toepassing waren; dat, in die context, indien de toepassing van het vijfde lid van artikel 75, § 1, van de hand wordt gewezen voor geschillen inzake verkiezingsuitgaven en ervan uitgegaan wordt dat de termijn waarover het provinciaal rechtscollege beschikt om uitspraak te doen, een termijn van orde was, zulks de samenhang en de doeltreffendheid van de door de wetgever van 1994 gewenste regeling op de helling zou zetten; dat het voornoemde vijfde lid, voor zover het bepaalt dat het bezwaar als afgewezen wordt beschouwd en "de uitslag van de verkiezing, zoals hij door het hoofdstembureau is afgekondigd, definitief (is)", niet onverenigbaar was met de geschillenregeling inzake de vervallenverklaring van het mandaat van verkozen gemeenteraadslid, aangezien het afwijzen van het bezwaar dat strekt tot de ontneming van het mandaat immers de geldigverklaring van de verkiezingen met zich meebrengt;

Overwegende dat bij de ordonnantie van 20 juli 2006 de termijn om bezwaar in te dienen tegen de verkiezing teruggebracht is tot 10 dagen, en de termijn waarbinnen, bij ontstentenis van een bezwaar daartegen, de uitslag zoals die door het hoofdstembureau is afgekondigd definitief wordt, op 45 dagen is gebracht; dat de ordonnantie bepaalt dat de gemeenteraadsleden "binnen 7 dagen te rekenen vanaf 1 december" geïnstalleerd worden; dat de twee voornoemde termijnwijzigingen aangenomen zijn "met het oog op een snellere installatie van de gemeenteraad" (Gedr. St. BHP, gewone zitting, 2005-2006, A. 244/1, blz. 4); dat het vierde en het vijfde lid van artikel 75, § 1, van het kieswetboek van toepassing zijn op de bezwaren ingediend tegen de verkiezing;

Overwegende dat de ordonnantie van 20 oktober 2006, die kennelijk overhaast is aangenomen, de termijn om bezwaren in te dienen inzake

verkiezingsuitgaven op 45 dagen heeft vastgesteld, door artikel 74, § 2, van het wetboek, waarin die termijn bepaald werd door verwijzing naar de termijn bepaald in artikel 74, § 1, voor de bezwaren tegen de verkiezing, door een nieuwe bepaling te vervangen; dat in de toelichting bij het voorstel het volgende staat:

"Die termijn van tien dagen is evenwel niet verenigbaar met de procedure voor de verkiezingsuitgaven. De aangiften van de verkiezingsuitgaven moeten immers worden ingediend bij de griffie van de rechtbank van eerste aanleg binnen dertig dagen na de datum van de verkiezingen (artikel 23, § 2, derde en vierde lid van het Brussels gemeentekieswetboek) en worden er, vanaf de eenendertigste dag na de datum van de verkiezingen, gedurende vijftien dagen ter inzage gelegd van alle kiesgerechtigden van de betrokken kieskring (artikel 23, § 2, zevende lid, van hetzelfde wetboek). (...) Omwille van de rechtszekerheid en een eenvormige behandeling van geschillen in verband met de verkiezingsuitgaven, dient bijgevolg artikel 74, § 2, van het Brussels gemeentekieswetboek te worden gewijzigd om te voorzien in een termijn van vijfenveertig dagen na de datum van de verkiezingen, teneinde de daadwerkelijke uitoefening van het recht van bezwaar in het kader van geschillen over de verkiezingsuitgaven mogelijk te maken. (Gedr. St. BHP, gewone zitting, 2005-2006, A. 303/1, blz. 2)";

dat de heer Francis DELPEREE tijdens de algemene bespreking, "verklaart dat hij niet erg ingenomen is met de voorgestelde oplossing en het feit dat er twee termijnen (10 dagen en 45 dagen) zijn. Het Rechtscollege zou dus twee keer moeten beslissen als er een geschil is over een persoon en een geschil over de gemeente van deze persoon. (...) De [heer] Rudi Vervoort antwoordt dat de verkiezingen en de verkiezingsuitgaven twee verschillende zaken zijn. (...)" (Gedr. St. BHP, gewone zitting 2006-2007, Verslag uitgebracht namens de Commissie voor Binnenlandse zaken, belast met de Lokale Besturen en de Agglomeratiebevoegdheden, A. 303/2, blz. 3);

Overwegende dat de termijn om bezwaren in te dienen tegen de verkiezing thans 10 dagen bedraagt; dat de termijn om bezwaren in te dienen op grond van schending van de wet van 7 juli 1994, 45 dagen bedraagt; dat de termijn waarbinnen de uitslag van de verkiezingen zoals die is afgekondigd door het hoofdstembureau, definitief wordt bij ontstentenis van een bezwaar tegen de verkiezing, ook 45 dagen bedraagt; dat het zich laat aanzien dat als gevolg van de voornoemde twee ordonnanties, de procedure inzake verkiezingsgeschillen en de procedure inzake de geschillen omtrent verkiezingsuitgaven apart gevoerd worden; dat het de bedoeling is dat de tweede procedure voortgezet kan worden tot na de termijn waarbinnen het college zich uitspreekt over het bezwaar tegen de verkiezing en tot na de termijn bepaald voor de geldigverklaring van de verkiezing; dat daaruit volgt dat het vijfde lid van artikel 75, § 1, van het kieswetboek, luidens hetwelk

"indien binnen deze [termijn van dertig dagen bepaald in het vierde lid] geen uitspraak is gedaan, (...) het bezwaar als verworpen (wordt) beschouwd en (...) de uitslag van de verkiezing, zoals hij door het hoofdstembureau is afgekondigd, definitief (is)", waarvan de toepassing nodig is om de consistentie te vrijwaren van de procedure waarbij bezwaar wordt ingediend tegen de verkiezing, onverenigbaar is met het onderzoek van de bezwaren bij geschillen inzake verkiezingsuitgaven; dat de sanctie die erin bestaat dat het bezwaar wordt afgewezen in het geval dat het college een uitspraak doet na de termijn waarover het beschikt, uitzonderlijk is bij de uitoefening van een rechterlijke functie; dat de ruime interpretatie die verzoeker hanteert in dat verband niet opgaat;

Overwegende dat geen van de twee voornoemde ordonnances artikel 75, §1, vierde lid, van het kieswetboek, waarbij het Rechtscollege een termijn van dertig dagen krijgt om zich uit te spreken over de bezwaren ingediend zowel in verkiezingsgeschillen als in geschillen omtrent verkiezingsuitgaven, gewijzigd heeft; dat die bijzondere termijn van 30 dagen geenszins onverenigbaar is met de regeling die voortvloeit uit de twee voornoemde ordonnances; dat de termijn van 90 dagen bepaald in artikel 6 van het koninklijk besluit van 17 september 1987 bijgevolg in casu niet van toepassing is; dat de prejudiciële vraag zoals deze door verzoeker wordt geformuleerd bijgevolg doelloos is;

Overwegende dat daaruit volgt dat, aangezien artikel 75, §1, vijfde lid, niet van toepassing was, de termijn van dertig dagen bepaald in het vierde lid van de voornoemde bepaling een termijn van orde is, waartegen niet opgetreden kan worden tenzij wanneer een redelijke termijn overschreden wordt; dat zulks in casu niet het geval is voor het Rechtscollege dat op 22 november 2006 omtrent het bezwaar is geadieerd en op 19 februari 2007 uitspraak heeft gedaan; dat het Rechtscollege, toen het de bestreden beslissing genomen heeft, nog steeds over de bevoegdheid beschikte om zich over het beroep uit te spreken;

Overwegende dat uit de hierboven gehanteerde interpretatie blijkt dat er ten aanzien van artikel 75, §1, vijfde lid, van het Brussels gemeentelijk kieswetboek een verschillende behandeling is tussen de verkozen gemeenteraadsleden naargelang hun mandaat ter discussie wordt gesteld naar aanleiding van een bezwaar tegen de verkiezing dan wel naar aanleiding van een bezwaar dat steunt op de wet van 7 juli 1994; dat aan het Arbitragehof de eerste vraag geformuleerd in artikel 2 van het dictum van dit arrest gesteld moet worden;

Overwegende dat verzoeker aanvoert dat de regeling inzake de vervallenverklaring van het mandaat bepaald in artikel 74bis, § 2, van het Brussels gemeentelijk kieswetboek, aldaar ingevoegd bij artikel 29 van de wet van 7 juli 1994, discriminerend is, en de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt; dat hij dit als volgt toelicht:

" Mocht de Raad van State, per impossibile, van oordeel zijn dat het Rechtscollege zich tot 20 februari 2007 rechtsgeldig kon uitspreken over het bezwaar dat in de onderhavige zaak is ingediend, dan dient, voorafgaandelijk aan ieder debat ten gronde, en gelet op de zware gevolgen die de bestreden handeling heeft, zowel voor verzoeker als voor de rechtszekerheid op het stuk van de handelingen die hij kan stellen of waartoe hij als gekozene kan beslissen, te worden nagegaan of de in casu opgelegde maatregel waarbij hij van zijn mandaat vervallen is verklaard, regelmatig is en strookt met het recht.

De maatregel waarbij iemand van zijn mandaat vervallen wordt verklaard, blijkt echter in strijd te zijn met de Grondwet, en inzonderheid met de artikelen 10 en 11 ervan, en kan bijgevolg niet als dusdanig worden opgelegd zonder dat eerst een prejudiciële vraag wordt gesteld aan het Arbitragehof.

In deze maatregel blijkt immers alleen te zijn voorzien ten nadele van de kandidaten bij de gemeenteraads- en provincieraadsverkiezingen die onder de wet van 7 juli 1994 betreffende de beperking van de verkiezingsuitgaven vallen, terwijl deze niet bestaat voor de kandidaten bij de parlementsverkiezingen die onder de wet van 4 juli 1989 betreffende de beperking van de verkiezingsuitgaven vallen, die niet voorziet in de sanctie dat de kandidaat die de grens van de toegestane verkiezingsuitgaven overschreden zou hebben, van zijn mandaat vervallen kan worden verklaard.

De wet van 4 juli 1989 die "gelijk wou zijn voor iedereen" voorziet dus niet in de sanctie van vervallenverklaring van het mandaat wanneer een kandidaat bij de parlementsverkiezingen de toegestane maxima overschreden heeft.

Er moet dus worden vastgesteld dat kandidaten bij de gemeenteraads- en provincieraadsverkiezingen, overeenkomstig een wet die door dezelfde federale wetgever is aangenomen, maar die nadien gecodificeerd is door de gewestwetgever als gevolg van de regionalisering van die aangelegenheid, anders behandeld worden dan de kandidaten bij de parlementsverkiezingen terwijl ze zich in een feitelijk identieke situatie bevinden, welk verschil in behandeling discriminerend blijkt te zijn vermits er geen objectieve rechtvaardiging voorhanden is voor de maatregel waarbij het mandaat wordt ontnomen.

Tijdens de parlementaire voorbereiding van de wet van 7 juli 1994 is er immers reeds op gewezen dat de vervallenverklaring van het mandaat een ongewettigde discriminatie in het leven riep naargelang van de aard van de verkiezingen (parlements- of gemeenteraadsverkiezingen), vermits die sanctie alleen bestaat voor kandidaten bij de gemeenteraadsverkiezingen en niet voor kandidaten bij de parlementsverkiezingen.

Die discriminatie, die hieruit volgt dat alleen kandidaten bij lokale verkiezingen van hun mandaat vervallen kunnen worden verklaard, is overigens aangeklaagd in eminente rechtsleer: Pascale VANDERNACHT merkt terzake op dat er een verschil in behandeling bestaat tussen de gekozenen naargelang ze deelnemen

aan parlementsverkiezingen of aan verkiezingen op lokaal of provinciaal niveau, en oordeelt dat dat verschil in behandeling niet te rechtvaardigen valt.

Artikel 74bis, § 2, van het Brussels gemeentelijk kieswetboek blijkt dus in strijd te zijn met artikel 10 van de Grondwet.";

Overwegende dat verzoeker vraagt dat aan het Arbitragehof de volgende prejudiciële vraag wordt gesteld:

" Schendt artikel 74bis, § 2, van het Brussels gemeentelijk kieswetboek de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, doordat het een verschil in behandeling in het leven roept tussen gekozenen naargelang ze deelnemen aan parlements- of gemeenteraadsverkiezingen, doordat het voorziet in de mogelijkheid een kandidaat bij de gemeenteraadsverkiezingen die de bepalingen van artikel 3, § 2, of van artikel 7 van de wet van 7 juli 1994 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezing van de provincieraden en de gemeenteraden, de districtsraden en voor de rechtstreekse verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn, of van artikel 23, §2, van het voornoemde Wetboek, niet in acht genomen zou hebben, van zijn mandaat vervallen te verklaren, terwijl zulk een mogelijkheid tot vervallenverklaring van een mandaat niet bestaat voor kandidaten bij de parlementsverkiezingen, aangezien in de wet van 4 juli 1989 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezingen van de federale kamers, de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen niet in die specifieke sanctie is voorzien?";

dat het wenselijk is deze prejudiciële vraag aan het Arbitragehof te stellen;

Overwegende dat het beroep ingesteld in verkiezingszaken spoedeisend is; dat de Raad van State verzoekt om toepassing van artikel 89bis van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof,

B E S L U I T :

Artikel 1.

De uitspraak wordt opgeschort.

Artikel 2.

Aan het Arbitragehof worden de volgende prejudiciële vragen gesteld:

1. Schendt artikel 75, § 1, vijfde lid, van het Brussels gemeentelijk kieswetboek de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, indien het, in het licht van de ordonnanties van 20 juli 2006 en 20 oktober 2006, zo moet worden geïnterpreteerd dat het enkel van toepassing is op de bezwaren tegen de

verkiezing met uitsluiting van die bezwaren die zijn gegrond op de wet van 7 juli 1994 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezing van de provincieraden, de gemeenteraden en de districtsraden en voor de rechtstreekse verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn, waardoor aldus een verschil in behandeling in het leven wordt geroepen onder de gemeenteraadsleden naargelang hun mandaat in het geding wordt gebracht naar aanleiding van een bezwaar tegen de verkiezing of een bezwaar dat is gegrond op de wet van 7 juli 1994?";

2. Schendt artikel 74bis, § 2, van het Brussels Gemeentelijk Kieswetboek de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, doordat het een verschil in behandeling in het leven roept onder de politieke mandatarissen naargelang zij deelnemen aan de parlementsverkiezingen of aan de gemeenteraadsverkiezingen, in zoverre het voorziet in de mogelijkheid om een kandidaat voor de gemeenteraadsverkiezingen zijn mandaat te ontzeggen wanneer die niet de bepalingen van de artikelen 3, § 2, of 7 van de wet van 7 juli 1994 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezing van de provincieraden, de gemeenteraden en de districtsraden en voor de rechtstreekse verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn of van artikel 23, § 2, van het voormelde Wetboek in acht zou hebben genomen, terwijl een dergelijke mogelijkheid van ontzegging van mandaat niet bestaat ten aanzien van de kandidaten voor de parlementsverkiezingen, vermits in die specifieke sanctie niet wordt voorzien in de wet van 4 juli 1989 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezingen van de federale kamers, de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen?";

Artikel 3.

Het door de auditeur-generaal aangewezen lid van het auditoraat wordt ermee belast een aanvullend verslag op te maken op basis van de antwoorden van het Arbitragehof op de vragen gesteld in artikel 2.

Aldus uitgesproken in openbare terechtzitting van de VIe kamer, op zeven mei tweeduizend zeven, door:

Mevr.	WILLOT-THOMAS,	kamervoorzitter,
de HH.	LEWALLE,	staatsraad,
	NIHOUL,	staatsraad,
Mevr.	SCHMITZ,	griffier.

De Griffier,

De Voorzitter,

V. SCHMITZ

M.-L. WILLOT-THOMAS

VERTALING OVEREENKOMSTIG ARTIKEL 63,
EERSTE LID, VAN DE WETTEN OP DE RAAD VAN STATE,
GECOÖRDINEERD OP 12 JANUARI 1973.